

Izlazi početkom i polovicom svakoga mjeseca. Cijena joj na godinu za našu državu 1 fr. a vrh za ine pokrajine 1 fr. 25 novčića i šalje se kao i rukopisi, plaćenom poštarinom uredništvu.

BUNJEVCI I ŠOKCI VILA,

namijenjena pučkoj pouci, zabavi i gospodarstvu.

Oglase uvršćujuć uz običnu cijenu, bez imenih dopisih ne prima. a rukopisih mevraca „Uredništvo Vile“, koje se nalazi pod naslovom: Bogdša: z. P. Somogy-Sellye: županija Baranja.

Broj 8.

U Baji. 1. prosinca. 1875.

Godina 5.

PUT.

Saonik se stakli, sija,
Kao zračak od zvjezdica
Te lako je po njem sada,
Sa laganih saonica.

Tjeraj brže čiča Ivo,
Gle dorata, kako igra:
A vrančić ti glavom maše, —
T'a brži je nego čigra.

Lete sane, misliš tica j,
Lakopera brzih krila,
A od snjega čini ti se,
Da te goni biela vila.

Zapuš'li se dobri konji,
Kas je brate, nije šale.
Za dva sata, nisu ni dje,
Saonice lake stale.

A gle, eto čarde, čičo!
Jes' ozebo? takot 'slavo
Jesam borme, jedva držim;
Zategnute uzde prave.

Ej krčmaru! daj nam vina,
Ozebo je čiča Iva,
A iz tople sobe, vino
Krv i srce razagriva.

Bog da prosti ha baš hvala!
Dobro vino! veli Ivo,
Polić dosta. al na zimi
I drugog bi blagoslivo!

Ded još jednu krčmarino
Viš, nuz ozeb, da je stegla
I žedj ljuta čiča Ivu;
Pa mu žedja na grud legla.

E tako je — da — klo-klo-klo
Izpio je drugu ieu,
T'jera mahom, ljutje hvata,
Suvom rukom za uzdicu.

Ajd paripi, ugrijte se,
I, vi ste mi valj' la ladni:
Il, ste žedni, hej vrančiću
I, dorate, — il ste gladni?

Ajd još malo, pa će biti
Svega dosta što vam treba;
Milostiv je otac gore,
Što nam daje hranu s neba.

E, tako je, a moj Iva,
Već se ljulja, san ga hvata,
I u snu je tvrdom bio
Kad stigismo željna vrata.

S konji ćemo u košaru,
Tamo će jim nege biti
Ali jada — bez Ive ću
Rumeniku vino piti

Na sonama spava Iva
Vino ga je ljuto svelo
A sutran je jarko sunce
Čiča Ivi san odnelo.

U St. Futoku

Vladan Štefanović

NAŠ ZADRUŽNI ŽIVOT.

(Konac.)

Po umovanju dakle, koje se hvaća uvijek za iskustvo dolazimo do zaključka: da slavjan gleda kako će opet društveni život naknaditi. Što po mome shvatu ne prelazi granice mogućnosti. Jer nato se ništa drugo neiztraživa, već to, da se na jednoj njivi, i na jednom preduzeću sakupljamo. A u tom nas zakon baš nepreči.

To se pako različitim načinom može činiti. Prvi je za takve ljude, koji štiti, pisati i računati umiu. Kod tih se iz komuna kupi i nabavi sve ono, što je za obdiloavanje zemljišta potrebno. Al ta ortačbina nije za slaviana u obće povoljna, budući da još mnogi neznadu računati, pak bi se teško bilo sporazumjeti; već ona je pogodna, kad svojim plugom i čovjekom svaki dolazi na radnju, a jestbinu i čovjeku i konju onaj daje, čija se ornica il njiva obdjelava, ko što biva navadno na „m o b i.“ Ovim načinom je čist poso. Nije potreban nikakav račun. A radnja se po ujedinjenih sila vrši baško u zajednici zadružnoj. Jedno samo treba ostaviti, da jestbina ne zasieca u hatar blagodarnosti, da nepostaje svečana i mastna ko ona u „mobi“, jer onda što bi se na Dunavu dobilo, to bi se na Tisi izgubilo. Poklem to kod Bunjevca i Šokca teško izpada, budući se on stravi potvore da je tvrdac, zato voli razsipat, glede tvrđine, nego li štediti glede blagodarnosti. Radi čega kod naših je najbolje i u tom načinu, da se svaki iz svoje torbe hrani, i iz svoje torbice zobi, pak će-

mo lakše ostat u granicah štedljivosti. Samo što nije slobodno da ujedinjenost ovim bude i završena, već ako želimo procvjetati, valja ju sve dalje i dalje iztezati.

Našeg doba je najkorisnije čedo udruživanje, po kojem je ostalo svakomu čovjeku otvoreno polje, da se može iz siromaštva u bolje stanje podići. Jer ako se stotina ili 1000 siromakah sjedini, i svoje grošiče ili forinte sakupi, takva djela mogu se počinuti, koja su prije samo bogatima dolikovala. Izdaje se n. p. u zakup (arendu) jedna pustara, al treba platiti 10—20 hiljadah forintih. Takvih se malo nalazi u slavjanah, koji bi toliko izdimiti znali. Al ako se stotina Slavjanah sakupi, i svoje forinte pridonese, to će kadri bit i poslednju svotu položiti, pak će lanac zemlje po 6—8 forintah računati. Dočim ako ga odžidova arendiraju, to ga po 16—18 forintih oru! Ovu razliku medju osamljenom i ujedinjenom radnjom i najprostiji Jugoslavjan može shvatiti. Pa kako se u posljedica kod arende pokazival, tako u svakom preduzeću izpada. Nastojati valja dakle svakoga našinca prosvjetljivat, da onda svoje porieklo zidje, kad ujedinjenju silah stazu sterc.

Al poklem svakomu umnomu obdjelavanju zemljišta na putu stoji razkomadanost, u kojoj se ornice nalaze to i donle dok se država osvjedoci, da ujedinjenost zemaljah treba zakonito narediti, valja sve sile napeti, da ju izvedemo tamo dje smo u većini. A dje se u manjini nalazimo — i umorani smo gospodarstvo većine snositi, to nemožemo drugo van valja u granicah zakona uvijek većinu pokušavati, nebi li se sklo-

zkvh.org.rs

nila na ujedinjenost zemaljah. Te ako nesustanemo, naravno pod krovom zakona, dakle sredstvi samo po zakonu dozvoljeni iznova i nova neprekidno pokušavati, — to će većina odbijanjem sustati, i na posljedku ko što ono u svetom pismu stoji pisano: ako ne povolji, a ono će sbog napasti na našu volju pristati. —

Ovim načinom ako polazili, t. j. ako se na svako preduzeće udruživali budemo, to ćemo naše slavjanske sile podvostručiti, i onom umanjivanju tako u broju našega pučanstva, kako i u imovini, što nas u našem društvenom životu sigurnom pogubu goni, na put stati. I onomu silnomu zlu, koje nam prieti: da ne ćemo moći djecu sbog radnje školariti, i tim opet morati propadati, doskočiti. Jer ćemo sile imati za radnju u društvu, a po društvenosti ćemo onoj djeci Slavjanskoj sastaviti obuču, odiču i knjigu, koje su djece roditelji osiromašili, te nisu kadri svega, što je za pouku potrebno svojoj dječici da nabave.

Stari rodoljub.

MIMA.

(Izvorna pripoviedka).

(Konac.)

V.

Iza tihe krasne noći, iza burna sna i počinka moga čist je i mio svanuo dan. Ja sam se umivao i Bogu molio, kad li u jednoj javi mi služavka, da me traži neki gospodin stojeći u triemu, te bi želio da govori sa mnom.

Moj prijatelj sa svojim domari još je spavao. Meni se nedalo spavati i izležavati; jer je odbila obična peta moja ura. U brzo se opremim i politim van.

— Dobro jutro gospodiue! povikne u tom moj prijatelj Ernest Šreder kasnar (prihodar) čibraškoga vlastelina. Pohodio sam svoju punicu i svasti ovdje u KAPOŠVARU. Te čuvši sinoć u kavani, da ste ovdje u mjestu, dojdoh vas izviestiti: stari župnik u Kurdu pogibeljno je obolio, te vas svakim časom izčekuje. Budite dobar i ajdete sa mnom što brže kući.

— A dje su vam kola, gospodine? upitam ga.

— Evo ih pred kapijom!

Popijem u hitnji času čaja. Ogrlim svoga prijatelja. Zahvalim i njemu i dobrim roditeljem njegovim na dočeku i podvorbi, nadarim slugu i služkinju, te u kola.

Prihodar izčupa iz djepa list ovoga sadržaja!

„Gospodine, častni brate!

Zaklinjem vas Bogom i vjernostju prama svetinji, koju u ljubavi širim, nezapušćajte na umoru starca oboljela i onevoljela, već se žurite župi u naručaje, koja vašu pomoć željno očekuje! — Stari dje-da v. r.

Kočijaš je pustio vilovitim hatom uzde. Sokak je samo grmio, i prezao sa sna spavajuće građane. Spred jedne kuće po ulici razasrta bješe slama. Ja sam list polovično prošio i u svoju putnu torbicu usnuo. Prihodara sam pogledao i zapitao:

— U kakvoj bolesti leži starac?

Al on, kao da je pitanje prećuo, reče:

— Ovdje u ovoj kući na umoru leži u polnoći s puta čurgovskog a težkom ozledom srca donešen moj dobar znanac Vladoje Knežić.

— A tko ga je ranio? upitam presenečen.

— Pokus, vele, samoubojstva!

— Siromak! uzdanem i duboko se zamislim, to došav do svratišta „k janjetu“, bacim oko na ogromnu sgradu. — Prozor Mimičine sobice biaše još koprenom zasrtr. Kroznju se vidi s podaleka goruća svieća. I u taj hip našega prolazka zavjese se razkinu, svieća opuhne, a čarobna djevojka kroz pendjer pomoli glavu. Ja upozorim tamo svoga suputnika i rekнем: a ovdje ga stanujuća, s pronevjere novca u stumnju padša, oplakuje nesudjena ljubeznica njegova!

Prihodar se začudi.

A ja mašuć šeširov u ljevici k prozoru, poviknem „s Bogom!“

djevojci, koja je, držeć u desnici bjelu maramu i taruće si njom s licu suze, rukama krilila za nama. A ja iza glasa zavapim:

— Jadna Mimičice, nikada te više!

A sva ulica, činilo mi se, i sva zemlja odjeknula: nikada te više.

Četvrti dan dobijem s hógyészke pošte s crnim pečatom pismo. „Prijatelju! Javljam ti žalostnu viest, da su divnu konobaricu Mimu Katičevu danas 8 sati ujutro iz bunara mrtvu izvukli. I nesretni 1000 forintah nadjosmo s pismom u njenoj sobici na stolu. Moli da rado umire, samo da se Vladoji smilujemo. — Bela.“

Mene kao da je grom šinuo. Onesviećenomu pane mi list izruke.

— Siromašno, nesretno djetе, zašto te nepohodih? zašto te nesvjetovah?! Poviknem glasno, uhvatim si rukom čelo te počmem plakati. Snimim sa stiene sobice moje divnu sliku ljubezna njena, mojim Pavom izvedena, obraza, pritisnem ju žalovito na srce i teško uzdahnem: divna Mimičice bunjevačke majke, oprostimi, oprostimi!

A sva četir zida okol mene odjeknu: oprostih . . .

VI.

Godinu danah kasnije odem u Peštu. Jedno da vidim one nove, mnogo putah jur u novinstvu spominjane, sgrade. Drugo, da prisustvujem dan dva saborskim razpravam. A treće i najvažnije, da proslavim u sredini svojih prijateljah svečanost mladog mi surodnika Srbije Raića, koji je to vrieme na peštanskom sveučilištu ovjenčan lovričkom doktorstva medicine.

Svečanost je pala na sam njegov rodjendan.

Biaše nas niko trinajst što Srbaljah, što Hrvatah, što Slovakah što Bunjevcah i Sokacah.

Poslje objeda u redutskoj sgradi, a u posebnoj sobi, zavrgne se medju mladimi učenjaci kraj staklenkah šampanja živ razgovor i o lubanjoslovju (frenologiji.)

Razgovor biaše tim živahniji, što su u kolu društva našega ponajviše bili mladi, vješti, i učenošću bogati liečnici. Prepirka njihova biaše tim zanimivija, što na raznih sveučilištih, svršivši sjajno nauke, jedan drugomu nehtjede da popusti. A za me biaše pravo blaženstvo slušati od mladih učenjakah umue i ozbiljne razprave duboke učeno sti: o razudbi (anatomiji.)

Vjerujte mi, da su to bili časovi pomladjena mi života!

Najjasniji vendar dokazivatelj i najtananiji slovitelj biaše, čini mi se, sam domaćin, mladi naš Raić. Pogledom na frenologiju slušao bi ga cio dan gladan i žedan. Nu buduće mu se suparnik Madjarević žestoko opirao, pozove on, o četvrtjoj uri cijelo društvo u peštansku umjetovnicu (muzej) k znanstvenoj razpravli. Na to primetnem ja: da je vrlo umno, kad u viencu svojih zemljakah kani opetovati znanstven pokus, da ga i mi okrunimo priznanstvom i štovanjem.

Da je tko taj dan pazio na nas, bilo bi mu, ma i najžešći bio protivnik Slavenah, zaičralo srce od radosti, vidivši, kako se poput čelah rojimo k matici umjetovnici! Jer znanost nepoznaje narodnosti i pristranosti; ova je majka i učiteljica svim jednaka i, blago narodu koga se sinovi otimlju za nju! Mi u tom, hvala Bogu, u novije doba zasliedismo Niemca; a naše krasotice prevagnuše vile inih narodah tim, što Ruskinje polažu doktorate danas i daju se vjenčati neuvehlmi vienci učenih poveljah! Znaci vremena nevaraju: Slaven će i u tom biti prvak med obraženimi narodi zemlje!

Mi smo u četiri sata po podne u muzeju.

Upisasmo u dnevnik svoja imena latinicom i ćirilicom a ja stavih u imenik u zahvalu tvrdu petaću.

Nadzornik umjetovničkih stvarih latio me pod ruku i poveo od jednog odjela drugomu, od ovog izloga do onoga. Za nama su išla i sbirke pregledavala, te tumačenja nadzornikova prišluskavala još tri moja sudruga. Dočim je Raić s učenjaci svoje struke ostao kod odjela frenologičkoga, i tuj stao razvijati svoje učene nazore o lubanjoslovju i razudbi tjelesah.

Vrativšim se i nam k otomu razdjelu, otvori mu nadzornik ormar i, stade tumačiti dan smrti i donosak u muzej ovog i onog tiela, jedne i druge glave. Na svakoj biaše brnjica i dotičan broj. Jedna nam lubanja pala osobito u oči. Oblik joj se odlikovao tim većina, što biaše biela slonova kost, a u gornjoj i dolnjoj čeljusti bialu osobite ljepote i pravilnosti dva reda biljurzubih, koje bi joj bila zavidila i najdivnija vila ovoga svieta. Uzamši tu glavu nadzornik u ruke, i pogledav ju, svom ozbiljnostju reče:

— Ovo vam je, gospodo! najljepša i najdragocjenija glava okostnica, što sam ju ikad vidio u životu. Muzej bi ju bio jedva zlatom izplatio! Da ste ikad vidili djevojku ove glave, bili biste kleknuli pred živom njenom slikom i hvalili Bogu, da vam je udijelio milost viditi divni stvor svetih Njegovih rukuh! Aj to vam je bilo krasno, nedužno, stvorenje! I danas je upravo godina, kako je amo donešena. Sbog nesretne ljubavi, kako vele, skočila je u Kapošvaru u dubok bunar i udavila se!

— U Kapošvaru! poviknem ja, i mrtvi znoj oblije mi čelo, dočim sam se rukom držao za rame nadzornikovo.

— Jest, produlji on gledeć u me, bijaše ona tamo konobarica u svratištu „k janjetu“, poznana pod imenom: *l i e p e M i m e!*

Ja se odkrenem, latim šesir i, bez da su me opazili moji druzi, ukradem se iz prostorijah umjetovnice, — da me nevide plačuća.

— Sirotna Mimice, uzdišem često i duboko, tvoja slika vječno je svetište tužnoga srca moga! Mladi rodoljub.

DOPIS.

U *M a r t i n c i h* na Martinje. (Požar.) Mi prosti seljaci martinčki, gosp. uredniče! čujemo, da Vi izdajete novine pouke, zabave i gospodarstva za naš siromašni puk; ajde dakle da se i ja u njih javim našem rodu u ime svoje obćine, nek i on znađe: kako živimo ovuda mi Hrvati i Šokci, koji smo, bi reć, izvan vilajeta sasvim kao zabačeni od svijeta.

Vi ste, gospodine! vidili naše selo, a po njem ste mogli danas suditi i naše siromaštvo. Što nas je u ovom selu, svi smo čisti i otvorni Šokci. Ima nas na broju preko jedanaest stotinah dušah. Imamo novu crkvu sv. Martina biskupa. Imamo svoju školu, župnika Bunjevca i učitelja, koji s nami znadu razgovarati. Pomažemo se najviše prodajom svinjah i lovom ribah.

Naš je puk jako pobožan i gostoljubiv. Rado ide u crkvu, kako ste vidili, al žalibože još radje krčmaru, koj mora na godinu zakupine plaćati 1400 forintih. A odkle, neg iz djepa naših ljudih.

Jednu vam, gospodine žalostnu viest priobćujem: da smo mi svoju obćinsku šumu prodali za mnoge hiljade. Od otih šumah dakle nemamo danas ništa, a ništa više ni od novacah, premda je svaki gazda od onih hiljadah dobio po nekoliko stotinah. Jer je žalostna rieč naših Šokacah: dok imam ni car bolje, kad nemam ni pas gorje.

Vidili ste i naša kukavna stanja, u kojih bih reko, da smo podvikivali, kad smo ih gradili onu tugaljivu: plest ću kotac ko što mi i otac! Pa zato smo nesamo pometnuti, neg upravo upropašćeni medju našom braćom s ovu i s onu stran Dunava.

Selo je naše u glibu, kroz koj zimi nemožete bez jaka dva konja. Krovci domovah naših su prazna sama slama, te dok vjetar puhne kraj neoprezne kod banka babe, eto požara. A kakvi je i danas bio strašan, bio je već u triputa kod nas. Kako da se tomu doskoči?

Gizdost je, dragi gospodine, u naše mladeži jako zavladala. Razsipnost je mah preotela, narodnost je naša već na samrti ležala, al sada znamo način: kako imamo živiti, da Bogu ugodimo, državni zakon neoskvrnut sačuvamo, a ipak do Boga svoju narodnost i rieč medju narodi svijeta uzljubimo; jer ste nas Vi obučili u današnjoj za nas nezaboravljenoj prodiki o sv. Martinu Božjem ugodniku, vojniku, i velikom svećeniku. Na njoj Vam od svih nas srdačna hvala!)

J. A. ml. p o l j o d j e l a c.

¹⁾ Ovo smo pisamec dobili od prosta pera šokca seljaka. Vidi se, da će naš mladji naraštaj udariti boljim putem, nego li su udarali stari naši ovdajnji šokci. Pa nas nehvata više strah za ustanak dvista hiljadah bunjevačkih i šokačkih dušah! Naš je listak namijenjen puku i negovoj poboljšici, pa će nas radovati svako pero seljakom umočeno u crnilo. — Martinci su podravsko šokačko selo šumogjske županije, kojemu svake godine proždriuci plamen obrati nekoliko sgradah u pepeo; jer su kuće bez dimnjakah loše i prokapljive naskroz slamom pokrivenene. Te dok vjetar pirne izvrcana u krov iskra proizroči požar i zavije uerno nekoliko seljačkih obiteljih. Jedva što sam taj svečan dan svršio propovied, obuko se i pristupio žrtveniku Božjemu i Presvetim Ojatztvom u ruci zapjevo: „Svetotajstvu dakle ovomu...!“ — zaromono užasno zvona a uz strašan jauk i lelek izajde puk iz crkve. „Vatra!“ — razlegne se grozna rieč; a ja staviv Svetotajstvo u sveto hraniste, svučem se u oblaci i porenem za jatom naričuća puka. Bog se smilovao, po zatočištu sv. Martina molitve i uzdisaje nam uslišao, vjetrom od sela mahnuo i, osim jedno stajne ine sgrade očuvao. Po nesreći bio bi izgorio cio jedan red Martinacah, da pri gasenju nismo bili složni i oduševljeni. Pri drugoj nesgodi, budu li vatrogasioei tromi i nemarni, moglo bi platit i sve selo, a to zato, što u njem jedva vidiš sgradu eriepom pokrivenu. Ono 16.000 for., moj li, što je dobila obćina za šumu, koju bi danas rado gledala, da je kupila opeke (cigle) za zidove

NAŠA VILA.

Vilo naša oj ljubo predraga,
Koja sve nas toli vjerno ljubiš,
Te na ljubav srce nam svedj budiš,
Vrednija si od sveg svieta blaga:
Svog se vraćaš u naručaj roda,
Koj te grleć i cjelov ti doda,
Da sa tvojih slast užije traga!

Glasonoša ti si u listini,
Rodske nosiš sve srčane viesti
Želeć složno svu nam braću svesti,
Obitujć u našoj sredini;
Naški pojiš moliš a i sboriš
Zovuć k sebi vičeš i gromoriš:
Svojoj vjeran bud rode starini.

Ti si sestra u slavskoj svojbini,
Iz narodnih proizišav grudi;
Srodan glas tvoj sve na sklonost budi
Prama miloj našoj otačbini; —
Tko te nebi dom u svoj primio,
Bratom tvojim zvat se nebi smio,
Već protuhom slavskoj u rodbini!

Vjerenica ti si naša mila
S našimi se ljubiv sokolovi
Bunjevcah dičnimi sinovi —!
Mnogih drugih rodicom si Vila'
Koje tebi, ko čelice sada
Nose sladost pomna svoga rada
S raznog cvieća — s'umnih svojih sila'!

Svetica si, koja iz vreloga
Našeg srca primaš uzdisaje —
Kano žrtvu — i poslušaj vaje
Svog naroda dobrog i vrloga:
Da na svojih munjevitih krilih
Uznesesh ih do nebesa milih
Pred prjestolje Boga velikoga!

Ti si Vilo naša drugarica,
Koja svojim ljubkim razgovorom,
Svjetom, glasom bistrim i razborom
Na nauke jesi budilica;
Stoga svaki želi te za drugu
Svedj imati svome u okrugu.
Odi diko! sva ti Bačka klica!

Lavro Lipovčević.

PUTNIČKE BILJEŽKE.

— Ni meni, odgovori drugi: jer svaki góe (kršćanin u tri Boga vjerujući) vjeruje u neumrlost duše. A jednoč sam čuo: prodikovati nekoga vriednoga kat. svećenika: da duša, kad ju čovjek na samrti izdahne, ide pred sudište Božje, te joj bude mjesto il u nebu, il u očištilištu il u paklu. U Rusiji pako uče djecu: da ona duša dodje u nebo, koja sluša tamošnjega cara i točno plaća porciju. Pa taj nauk uvlači se već i u prusku Poznanjsku, a doći će bez sumnje i u središte-Njemačke; jer na tom radi knez Bismark i njegov prvi savjetnik Friedberg. To će biti čim ovaj papa umre; jer će papom postati knez Hohenlohe, navlaš tomu, što ga Pio IX. netreba u Rimu kao zastup-

nikrovove svojih kućah, bilo bi joj hasnovitije. Nu kad su Martinčani profučkali te novce, to njimi nekoristili nisebe ni svoga, dobro bi bilo, da o proljeću zasneću rukave. pa naudaraja cigle u svom hataru, koliko će dosta biti za gradivo cielomu selu. A uebi li htjeli da to učine sami, valjalo bi, da ih županija prinuka na to. Zalostno ho je srce rodoljuba, kad vidi, da se valjate pod slanom dimom oprženom. Žalibože, da toga dotične vlasti onda nisu učinile, kad je bilo veće sgode: manje poreza i udobnija vremena. Sad bi stalo dvostruke muke i daće, nu esapće sve, morat će biti ma kad. Jer glavu nosit u torbi teško je i za rajnu preko Save, a još težje za vas slobodno građane Ungarije.

Urednik.

nika njemačkoga carstva. Ruska i Njemačka neće trebati ni Rima ni pape, Berlin i Petrograd bit će blizanci odajući Rim, a carevi će biti i države i crkve gospodari, dakle i cari i pape, — što vi mislite, gospodine? Moja im šutnja dodijala bila, pa su tražili moju misao.

— Što ja mislim, gospodo! bit će vam dovoljno, kad vas sjetim nesretne prevratne Francezke, te njezinih skrhanih carevala, I-a i III-a Napoleona, koji u onaj mah, kad su naviestili rat duhovnomu Rimu i katoličkoj crkvi podžegli su revoluciju, koja im živim izkopala grob, u koj su se strmoglavili. Ako govorite iskreno, to me dialog (dvogovor) vaš tim veoma zanima, što, kao Cifuti izražujete mnijenje po pravilnih nazorih. Pomorac, poslje mnogih nesrećah na vodi, siguran je na kopnu. Pa će i Bismark i njegovi druzi, tumarajući po talasnu bezdnu nesrećah, samo nebilo kasno! izplivati na čvrstu stienu Petrovu, o kojoj se uznosi nepobjediva Hristova sgrada, kat. crkva. Ljudi koji hoće da budu zakon, nepriznavajući nad sobom zakona, moraju podleći nemiloi sudbini, koja zemlje, priestole i narode hara i u ništuje revolucijom. A toj po vašem tvrdjenju, a mojem uvjerenju neće izbjeći ni Rusija ni Prusija, s polubogovi carah i knezovah, uzvisujućih se nad kršćanskoga Isukrsta i Njegovu crkvu. — Ljudi, kojim je hypokritičnim (pretvarajućim) načinom na jeziku: bratsvo, jednakost, sloboda, uzdišući za Sveobćim prevratom, progoneći crkvu Božju, rušeći priestole zakonitih vladarah i sisajueći poslednju kap krvi iz pučkih žilah, — podleći će Božjoj i pučkoj osveti, čim se zavilita žrvanj evropske revolucije radom bogumrzkih ljudih — slobodnih zidarah!

Ovde pogledju jedan drugoga i kao kipućom vodom pofureni zamuknu, a ja nastavim:

I Burbonci su izagnali Jezuite, kojim ja s osobnih razlogah nisam najprijetniji, — i na podpis izgonstva njihova silili Klementa 14 (1773.), te sad je 100 godina ravno tomu; — Burbonci se udaviše u vlastitoj krvi bezdušne revoluciji, a red Isusovacah obstoje i danas; jer naš Hristos reče: „ako vas neprime u jednom gradu, otresite prah s noguh i idite dilje; Tiru i Sidonu bit će lakše u dan sudnji, nego li takovomu gradu;“ — jer svaka krivda osvjećuje se još na zemlji. Kako Francezka, bit će i svaka država ništica, koja ide putevi njenimi. Pamтите samrtne rieči Hinka 8: prijatelji! povrgosmo Boga, izgubi smo sve.

— Al kako dolazi, gospodine! Bog s čovjekom u sudružje? zapita stariji.

— Nema ništa jednostavnijega a jasnijega, odgovorim ja, do ovoga: ako ima u čovjeku vjere, to ima u njemu i sudružja s Bogom; ako ima sudružja, to mu je podloga, zakon od Boga, a ne od ljudih; jer bi ludo bilo misliti, da čovjek ima stvarati zakon, koj će ga s Bogom sdruživati; pa tako se ljudi moraju ravnati po Božjoj, a ne Bog po ljudskoj volji. Na prvom je dakle redu vjera kao čin Božji, a tad istom na drugom kao ljudski. Sve izvan granicalah ovoga načela poduzeto izaziva revoluciju. — Dalje je jasno da Bog zakone i uvjete religije nije bacio po zraku već ih pouzdao u jedne ruke, kojim On Sam dieli dostojanstvo, da se razvijaju; a to dostojanstvo ide crkvu, koje vrata paklena neće savladati, a u njoj pećinu Petra i njegove nasljednike, kojim Gospod reče: „što zavezete na zemlji, budi zavezano i na nebu; a što odvezete na zemlji, neka je odvezano i u nebu.“ U crkvi je jedan Hristos, u Njem je jedna crkva, a ta je katolička; u njojzi su svećenici, ravni Jezuitam, protivnikom crkvene i političke revolucije kojim veli Sin Božji: „tko vas sluša, Mene sluša; tko vas prezire, prezire Mene i Onoga (otca,) Koi je poslao Mene.“ (Sliedi.)

VIESTNIK.

— Ugarski sabori francezka narodna skupština odpočeše evo pod jesen isti dan 4 naime studenoga svoje saborisanje i vićanje. U obih se živo razpravlja novčano stanje za buduću godinu. Pa dočim će Ugarska nad mašiti manjak onomadne na ovome mjestu označen, francezki se ministar financijah hvali, da je Francezka u gorostasnom gospodarstvenom i trgovačkom napredku. A to pokazuje tim, što je u Francezkoj od 1 siečnja do 1 listopada o. g. unišlo 90 milijunah franakah porcije (štibre) više, nego što je bilo lani proračunano. Na tim napredkom republike moraju poniknuti i najžešći prijatelji carstva. Ona dakle Francezka diže se i nanovo cvate, o kojoj smo mislili, da je spred Europe nesretnim

ratom g. 1870 bar za 50 godinah bačena u zakutak! Ona Francezka, koja tolike milijarde izplati niemcu u katko vrijeme i izgubi dvie krasne pokrajine: Alsaciju i Lorensku. Ona kat. Francezka, koja najvećma pomaže nesumo glavi kat. crkve, već i našoj ustaškoj braći na slavenskom jugu. Ta Francezka pravedno se nada u prijateljstvo ma koje velevlasti odužit se Niemcu, te opet zasjesti odlično mjesto, koje ju po pravu ide o pročelju. —

— Rusija se pobojala, da će se naći koja velesila Evrope i zaškati ozbiljno da se Porta nagodi s narodi pobunjenimi u svojoj državi, te se požurila u sporazumku s Njemačkom i Austro - Ugarskom da umjesto Srbije i Crnegore preuzme sama zadaću pomirbe na balkanskom poluotoku. Jer veli, da ima na to pravo rad velikih žrtavah dosad pridonješnih južnomu slovjenstvu. Kakve su to žrtve? mi neznamo; a da nisu nikakve priznaje šutnjom i sama Rusija. Nego mi znamo da žrtve Crnegore i Trojedne kraljevine, kojim će oslobođeni Kršćani turskoga iga za uvijek bit zahvalui! Ovo danah, hoće oni, da imenuju za Bosnu i Hercegovinu narodnu vladu. Daj Bože sretno i uztrajno.

— Sultana je izdao „Iradu“ (ukaz) polakšicah i ravnopravnosti za Kršćane i svoje muhamedance; al to je sreća da se ustaše uzdaju u Boga i sreću junačku!

— „Odeski Vjestnik“ veli: da vodja ustaški Sočica ima 2000 momakah; Timonić 1000; Pavlović, Peko i Ljubibratić 1000; Matić i Milić 600; a različiti vodje 4000 m. I to sve u Hercegovini. U Bosni je pako 3000 dobro oružanih, a 1500 oružjem slabo obskrbljenih ustašah. Dakle u Bosnoj i Hercegovini bori trinajst hiljadah i stotinu momakah ustaških proti 80.000 Turakah redovne vojske! Pa ipak su ustaše jači.

— Na mladom sveučilištu zagrebačkom upisalo se ove godine 311 slušateljah. Dakle 21 više nego lani. Širilo se i cvjetalo sve na veću čast i radost našu!

— Hrvaticu zagrebačke poslaše krasan vienac bečkim Hrvatom, kojim su na mrtvi dan okitili grob slavnoga pjesnika Preradovića. Pogle mu se udova udala, dao Bog kitile mu do godine grob na hrvatskoj zemlji! Pred večer toga dana nariesiše i bečki srbliji grob slavnoga Karadžića i pjesnika Branka Radičevića.

— U Szentivtvanu se dogodilo, da je 28-og pr. m. na zornu Missu jedna priko 50 g. stara žena zdrava došla — pa ondi i umrla, brez da se i naj manje štogod mučila, kao da je zaspala.

Cina hrane na Bajskoj pijaci dne 1-og Prosinca. Čisto žito 90 funti — 4 fr. 60 novčićah. 86 funti 4 fr. 15 Napolica 80 funti 3 fr. 40 nv. 70 funti 3 fr. 15 nv. — Raž 80 fn. 3 fr. a lošija kao i napolica de struke. — Ječam 70 fn. 2 fr. 25 nv 67 fn. 2 fr. 20 nv. — Zob 50 fn. 2 fr. 30 nv. 48 fn 2 fr. 20 nv. — Kukuruz krunjeni 90 fn. 2 fr. — nv. Sve po požunac — a u klipovi 1 fr. 40 nv. maža.

Visina vode dunavske 29-og Studena 1875.

Pešt-budim : 11' 11" nad 0 (ništicom) opada.

Požun : 8' 5"

Vreme: u Baji oblačno sniegom a ništo i skrutilo.

PORUKE UREDNIŠTVA :

Preč. g. I. A. Kaloča: Živit čete dok je neba i našega roda! — V. g. o. L. Taba: Uz srdačnu hvalu, pozdrayom se Vila nakitila. — Krunjenomu pjesniku Vladanu. St. Futok: Ljubimče Vili, da Si nam zdravo! — G. F. J. N. Srijem: Pjesme nam Vaše nemogu rabiti: tisnite se na polje proze. — G. I. H. Zagreb: Dobro nam došao mitničie muzah! — Vell. gg. Bunjevci i Lazi: Vila pogledje na proizvođe Vaših umovah. — M. S. Daljok: Citaj Vilu u Daljoku svakom bratu po oku! — Preč. g. dr. I. A. Djačkov: Bivši ovogodišnji predplatnik Vile, dobio Ste početkom ljeta do 13. ožujka 5 brojevah, a šestim počima uzkršena „Vila“. — Mng. g. St. K. Ruma: Žalimo, al Vam želji zadovoljit nemožemo. Suradnike rodoljubive pozdravlja i na krilih uznosi Vila. Daj Bog nebilo nam štete, a o dobitku ni pomisli!

Zu pa nje: B. Obrečene knjige zaisto su — izašle a i razaslane, ako niste ih dobili — i niste s predplatom zaostali, obratite se na bivšeg Vilonog Urednika Preč. g. Antunovića u Kalaču.